

Президентові України

Голові Верховної Ради України

Прем'єр-міністрові України

Керівникам депутатських фракцій
і груп Верховної Ради України

ВІДКРИТЕ ЗВЕРНЕННЯ

Про неприйнятність проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо детінізації виробництва сільськогосподарської продукції» (реєстраційний номер 3131-д від 14.07.2020 р.)

Цим листом ми хочемо висловити надзвичайну стурбованість щодо майбутнього мікро-, малого та середнього сільськогосподарського підприємництва у разі прийняття Верховною Радою України проєкту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо детінізації виробництва сільськогосподарської продукції» (реєстраційний номер 3131-д від 14.07.2020 р.).

Поділяючи зацікавленість народних депутатів України питанням детінізації виробництва сільськогосподарської продукції та важливість забезпечення сільських громад ресурсами для розвитку, ми жодним чином не підтримуємо інструменти, методи та способи досягнення таких цілей, які пропонує законопроект 3131-д та його попередні версії - 3131, 3131-1.

Наша позиція ґрунтується на наступному:

Проєкт Закону України 3131-д базується на хибній методологічній основі. Автори законопроекту, апелюючи до необхідності встановити однакове податкове навантаження для всіх власників та користувачів земельних ділянок сільгосппризначення, повністю ігнорують принципи соціальної справедливості, економічності оподаткування, що визначені Податковим кодексом України. Як наслідок перебільшеної уваги до одних принципів і нехтування іншими, пропонується очевидна абсурдна ініціатива: встановити таке саме податкове навантаження для сімейних фермерських господарств/особистих селянських господарств, як і для великих аграрних формувань через модель «поставленого податкового зобов'язання» (ППЗ). Ця податкова новація має незрозумілу природу та за своїм характером схожа на штрафну санкцію (конфіскацію) для власників/користувачів земельних ділянок із запровадженням солідарної відповідальності за чужі злочини, оскільки розраховується, виходячи з умовно ймовірного доходу, а не реально отриманого селянами.

Законопроект є дискримінаційним щодо суб'єктів сільськогосподарського малого підприємництва, зокрема мікропідприємництва, які не мають можливості зменшувати податкове зобов'язання за рахунок інших податків та зборів. Водночас, цим завжди послуговуватимуться великі та середні агроформування, для яких із запровадженням ППЗ рівень фіскального навантаження не зміниться, або ж зміниться неістотно.

Новації законопроекту 3131-д руйнують конкурентне середовище в аграрній сфері, спричинять зростання податкового навантаження на суб'єктів малого підприємництва і тим самим ще більше поставить їх у нерівні умови на ринку та неминуче призведуть до знищення перших паростків підприємництва на селі. У разі набуття законопроектом 3131-д статусу закону цілком реально, за відсутності ефективної системи державної підтримки сільськогосподарського МСП, слід очікувати виходу з аграрного бізнесу малих виробників («одноосібників»), зростаючого домінування агрохолдингів та великих агроформувань з усіма негативними наслідками для розвитку сільських територій.

Законопроект 3131-д:

- Є алогічним, оскільки штучно, de facto, визнає усіх власників земель сільськогосподарського призначення суб'єктами підприємницької діяльності, змушуючи їх розраховувати поставлене податкове зобов'язання.
- Дублює земельний податок та має аналогічну базу оподаткування. В законопроекті відсутнє належне економічне обґрунтування, натомість містить цілу низку довільних трактувань. Вислови «тінізатори», «мінімізатори» є проявом відвертої неповаги до громадян України, мільйонів власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення, котрі добросовісно сплачують земельний податок – плату за землю відповідно до чинного законодавства.
- Є маніпулятивним, оскільки, на нашу думку, хибно та досить викривлено відображає реальне податкове навантаження для різних форм господарювання.
- Практично нівелює задекларований державою курс на розвиток сімейних фермерських господарств, сільський розвиток. Адже такі господарства втрачають привабливість ще й з огляду на простоту ведення бізнесу, зокрема, щодо обліку та оподаткування.
- Звужує права громадян України – власників особистих селянських господарств, які не є суб'єктами підприємницької діяльності і мають право мати у власності для такої діяльності до 2 гектарів землі, замість 1 гектара, що передбачає законопроект 3131-д.
- Створює передумови для корупції при перевірці правильності розрахунку ППЗ.
- Істотно підвищує вартість системи адміністрування податків, адже потрібно буде перевіряти розрахунки ППЗ, зроблені мільйонами власників земельних ділянок.

Важливо звернути увагу на те, що власниками земельних ділянок здебільшого є люди похилого віку, для яких розрахунки та сплата ППЗ можуть спричинити значні труднощі.

Зважаючи на існування штрафних санкцій за заниження суми річного податкового зобов'язання, розрахованого з урахуванням загального поставленого податкового зобов'язання за несвоєчасну сплату узгодженого податкового зобов'язання, можна очікувати втрати такими особами земельної ділянки через механізм стягнення податкової заборгованості з наступним її примусовим відчуженням в рахунок сплати такої заборгованості. Цілком зрозуміло, хто надалі стане власником такої земельної ділянки.

Активне лобювання запровадження ППЗ окремими учасниками аграрного ринку можна розцінювати не тільки як боротьбу із «односібниками» - конкурентами, а й напередодні відкриття ринку земель, створення умов, за яких власність на землю стане обтяженням та спонукатиме людей продавати свої земельні ділянки.

Законопроект 3131-д – це не про детінізацію. Він - про тотальну монополізацію аграрної економіки, про майбутнє зростання безробіття у сільській місцевості, про подальше, але вже прискорене, обезлюднення сіл. Законопроект намагається боротися, у першу чергу, із наслідками, а не з глибинними причинами тінізації відносин в аграрному секторі (як-от відсутність доступу до кредитів для дрібних сільгоспвиробників, зарегульованість орендних відносин, складність податкового адміністрування та обліку, брак інформації, корупція у земельних відносинах тощо). Більше того, проблему тінізації потрібно розглядати комплексно, по всьому ланцюжку руху аграрної продукції до кінцевого споживача або на експорт.

Виходячи із викладеного, вважаємо проєкт закону України 3131-д неприйнятним для подальшого розгляду у Верховній Раді України як такий, що лобіює інтереси виключно великого агробізнесу та може спричинити непоправні наслідки для розвитку як сільського господарства, так і сільської місцевості загалом. Як такий, що не відповідає суспільним інтересам.

Просимо Вас стати на захист інтересів сільськогосподарського МСП, представників найбільш економічно активної частини сільського населення, що в перспективі може стати основою потужного сімейного селянського бізнесу.

З повагою

Президент Асоціації фермерів та приватних

землевласників України

Микола Стрижак

Голова координаційної ради Громадської спілки
«Українська мережа сільського розвитку»,
член-кореспондент НАН України, д.е.н

Олена Бородіна

Голова Комітету підприємців АПК при ТППУ, к.с.н.
Почесний президент Національної асоціації
сільськогосподарських дорадчих служб України, к.е.н.

Олег Юхновський

Роман Корінець

Керівник ГО "Аналітичний центр
Аграрного Союзу України", к.ф.-м.н.

Лариса Старікова

Директор ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
академік НААН України, д.е.н.

Юрій Лупенко

Партнер, Правничої фірми «Софія»,
адвокат, к.ю.н.

Олександр Поліводський

Директор Центру земельного права "ОУПЕН Нолідж",
голова комітету аграрного та земельного права
Асоціації адвокатів України, к.ю.н.

Віктор Кобилянський

Доцент Київської школи економіки, д.е.н.

Олег Нів'євський

Президент Академії етики і економіки,
доктор соціальної економіки
Папського Григоріанського університету

Зиновій Свєреда

Завідувач Відділу фінансово-кредитної та податкової
політики ННЦ ІАЕ, к.е.н.

Леонід Тулуш